

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΥΡΟΣ

«Ἡ ἐνδυνάμωση τῆς εὐρωπαϊκῆς ταυτότητας συρρικνώνει τὰ ἐθνικά δικαιώματα»

Συνέντευξις τοῦ Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν στήν «ΕτΚ» – «Ναί στίς συναινέσεις καί στούς συμβιβασμούς,
ὄχι στήν κουλτούρα τοῦ ἀσυμβιβαστοῦ “μάγκα”, πού φθείρει τήν κοινωνία μας»

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ στήν ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

«**Μ**ήν χρησιμοποιεῖτε τό “κύριε πρόεδρε” οὔτε τό “κύριε καθηγητά”. Καλύτερα, τό “κύριε Διαμαντοῦρο»». Μέ αὐτήν τήν ἀπλοποίηση, ὁ ἐπί κεφαλῆς τοῦ Ἀνωτάτου Πνευματικοῦ Ἰδρύματος τῆς χώρας γιά τό ἔτος 2026,

ὁμότιμος καθηγητής Πολιτικῆς Ἐπιστήμης, πρώην Εὐρωπαῖος Διαμεσολαβητής καί πρῶτος Συνήγορος τοῦ Πολίτη τῆς χώρας, ἀνοίξε τήν κουβέντα μας στό γραφεῖο του στό ἱστορικό κτήριο τῆς ἀθηναϊκῆς τριλογίας.

Λεπτομέρειες στήν σελίδα 25

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΥΡΟΣ – ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

‘Η ένδυνάμωση της ευρωπαϊκής ταυτότητας συρρικνώνει τα έθνικά δικαιώματα

«Όχι» στην πρυτανεύουσα λογική του μηδενικού άθροίσματος και της κουλτούρας του ασυμβίβαστου μάγκα, που φθίρει την κοινωνία μας· «ναί» στις συναινέσεις και στους συμβιβασμούς – Η ΕΕ, το λιμάνι μας· να μην εξαρτιόμαστε από μοναχικές δυνάμεις – Τέλος στην «περίκλειστη» Ακαδημία, με άνοιγμα στις νέες ηλικίες

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ στην ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

«Μή χρησιμοποιείτε το “κύριε πρόεδρε” ούτε το “κύριε καθηγητά”. Καλύτερα, το “κύριε Διαμαντούρο»». Μέσ’ στην τήν απολοποίηση, ό επί κεφαλής του ανωτάτου πνευματικού ιδρύματος της χώρας γιά τό έτος 2026, όμότιμος καθηγητής Πολιτικής Έπιστήμης, πρώην Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής και πρώτος Συνήγορος του Πολίτη της χώρας, άνοιξε τήν κουνέτα μας στό γραφείο του στό Ιστορικό κτήριο της αθηναϊκής τρυφίας.

Στήν όμυλία σας, στήν τελετή εγκατάστασης των νέων Αρχών της Ακαδημίας Αθηνών τόν Ιανουάριο του 2026, μιλήσατε γιά τους πέντε πυλώνες (γιά τήν προσπάθεια υιοθέτησης ενός νέου υπόδειγματος διακυβέρνησης, ώστε νά απολλογούμε από τόν εγκλωβισμό σπόν έθιμολογικό κύκλο· γιά τήν παιδεία, σέ όλόκληρο τό οικοδόμημα, όχι μόνο στήν τριτοβάθμια εκπαίδευση· γιά τό δημογραφικό· γιά τήν κλιματική κρίση· γιά τά ζητήματα που έχει ρεί η όλοένα και πιο γενικευμένη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης), στους οποίους θά έστίασете στήν διάρκεια της θητείας σας. Ποιά ή άποτίμησή σας; Τι έχει γίνει και τι μένει νά γίνει;

Βρισκόμαστε μάλλον στό έν τρίτον της θητείας, γιατί έχο άνελαβα τόν Γενάρη, όποτε έχουν περάσει τρείς μήνες. Μέχρι στιγμής, νομίζο ότι τά νέα είναι καλά. Είναι θετική ή αντίδραση στήν προσπάθεια της Ακαδημίας νά άνοιξει τίς πόρτες της – αυτό που λέω έξωστρέφεια – και νά προσεγγίσει περισσότερο τήν έλληνική κοινωνία. Τό επιχειρούμε, μεταξύ άλλων, μέ μία σειρά από διαλέξεις και ώρες εκδηλώσεις στό πλαίσιο συνεργασίας με τό Μέγαρο Μουσικής και μέ τόν πρόεδρό του, κ. Πιμπλέρ, μέ τόν όποιο έχο έξαιρετική σχέση. Όπότε, ή άποτίμησή είναι θετική, υπάρχει δυναμική και εύελπιστό ότι θά τήν διατηρήσουμε μέχρι τέλος του χρόνου.

Μία νηφάλια άποτίμησή δεν μπορεί –πιστεύετε– νά έπιομηάνει και τά έργενή έλλατώματα της Ακαδημίας, π.χ., ός ποίμε, όπως έχει είπωθεί, ή άδράνεια κάποιων «σοφών συνταξιούχων» σέ ένα περίεργο περιβάλλον, συχνά άποκομμένο από τόν έξωτερικό κόσμο;

Νικηφόρος Διαμαντούρος

σεργίσουμε νεότερες ηλικίες. Όσον άφορά μέλ’ όμως νά σάς άναφέρω ότι ή πλειοψηφία των Ακαδημαϊκών εισέργεται μετά τήν άρνησή της από τό πανεπιστήμιο, κάτι που σημαίνει μετά τά 67 έτη. Δέν προβλέπο σύντομα τήν προοπτική παρουσίας πολλών νεότερων συναδέλφων, πλιν όμως έπιομηάνο ότι εδώ και δώδεκα χρόνια πού εισήλθα έχο κατέβει ό μέσος όρος. Θεωρώ ότι θά είναι πολύ καλό νά έπιβαρβύσουμε νεότερους έπιοτήμονες – ένας στόχος τόν όποιο υιοθετώ.

Ποιά τό μήνυμα της έπιλογής της 9ης Μαΐου, «Ημέρα της Εύρώπης», γιά τόν πρόσφατο έορτασμό του ενός αιώνα από τήν ίδρυση της Ακαδημίας με τήν συναλία υπό τήν διεύθυνση του Αεονίδα Καβάκου (μιά σπάνια περίπτωση νεότερου Ακαδημαϊκού);

Τό μήνυμα σέ ό,τι με άφορά – και μιλώ και ός πρώην Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής και ός πολίτης – είναι ότι ή Ακαδημία λειτουργεί όχι μόνο μέσ’ στον έλλαδικό χώρο

είναι, γιά μένα, μή διαπραγματεύσιμος. Φυλελεύθερη δημοκρατία δεν είναι άπλός έκλογές. Είναι και έκλογές και κατοχύρωση του κράτους δικαίου και κατοχύρωση των άνθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτά έκφράζει ή Εύρώπη με ταπολεμικά και πιστεύω ότι είναι δεδομένες άρχές, με τίς όποιες έχο ταυτιστεί και ή ‘Ελλάδα. Άρα, γιά μένα ό στόχος είναι πώς μπορούμε νά διατηρήσουμε ώλ’όθιτοι – ή, τουλάχιστον, με λιγότερες απώλειες – όσο τό δυνατόν περισσότερο τήν έννοια της φυλελεύθερης δημοκρατίας, πού είναι τό μεγαλύτερο έπίτευγμα της νεότερης ‘Ελληνικής Ιστορίας.

Κοινοβουλευτισμός, Δικαιοσύνη, πολιτεία. Ποιά είναι, κατά τήν γνώμη σας, ή αίτία της κρίσης των θεσμών;

Η Εύλαση έμπιστοσύνης είναι ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της έλληνικής κοινωνίας, δυστυχώς. Αλλά όχι μόνο. Υπάρχει και σέ πολλές χώρες μία άποστασιοποίηση των κοινωνιών από τό κράτος τους. Στήν ‘Ελλάδα έχουμε, δυστυχώς, ένα κυρίαρχο άξιακό σύστημα, στό όποιο πρωτανεύει ή λογική του μηδενικού άθροίσματος. Αυτό δηλαδή πού λένε οι μαθηματικοί, ό ένας κερδίζει και ό άλλος χάνει. Αυτό σημαίνει έπίσης ότι στήν έλληνική κοινωνία και στήν έλληνική κουλτούρα υπάρχει μία άμφιθυμία, έν όχι άρνητική, στάση άέναντι στήν έννοια συμβιβασμός. Σας ύποδεικνύω ότι στήν έλληνική γλώσσα και στήν κυρίαρχη κουλτούρα, στήν όποια πρυτανεύουν πολύ έντονα άνδρικά στοιχεία, ό ασυμβίβαστος είναι ό «μιάγκας». Άρα, έχουμε μία συγκρουσιακή κουλτούρα, ή όποια φθείρει τήν ποιότητα της κοινωνίας μας. Εύκολη λύση δεν υπάρχει. Γιά μένα, ή μόνη λύση είναι μακροπρόθεσμη και άπαιτεί πάλη συναινέσης μεταξύ των πολιτικών κομμάτων και δεδομένων σέ ό,τι άφορά τους στόχους της παιδείας. Η εκπαίδευση πρέπει νά ξεκινά από τήν προσχολική ηλικία. Έκεί διαμορφώνονται οι άξίες.

Πιστεύετε ότι ή Δικαιοσύνη στήν χώρα μας γιά τήν Εύλαση έμπιστοσύνης πού άναφέραμε στους θεσμούς;

Τέλειο σύστημα Δικαιοσύνης δεν υπάρχει σέ καμία χώρα. Άρα, με τήν διατύπωση πού κάνατε, μπορεί κανείς νά σάς πεί ότι σέ κάθε κοινωνία υπάρχει τό ένδεχόμενο ή Δικαιοσύνη νά έρμηνευτεί με έναν τέτοιο τρόπο πού

Ός πολιτικός έπίσημος, ποιούς πολιτικούς της νεότερης ‘Ελλάδας θά ξεχωρίζατε, οι όποιοι συνέβαλαν στήν εξέλιξη της χώρας από ένα υπόδουλο κράτος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας σέ ένα ελεύθερο κράτος μέλος της Εύρωπαϊκής Ένωσης μέσα σέ έναίμιστο αιώνα;

Αυτό μπορεί νά είναι πολύ δύσκολη έρώτηση. Νά σάς πώ, απολοποιώντας, από τό ξεκίνημα του άγώνα της Ανεξαρτησίας, άναμφισβήτητη ή κυρίαρχη δύναμη ή όποια προσεγγίζει τήν Εύρώπη είναι ό Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος, ό όποιος δεν έχο τύχει της καλύτερης άντιμετώπισης από τήν έλληνική κοινωνία. Πλιν όμως θεωρώ ότι ήταν, άδιαμφισβήτητα, ή πιο λαμπρή φυσιογνωμία. Από εκεί και πέρα, θά σάς έλεγα άναμφισβήτητα, στον 19ο αιώνα, ό μεγάλος πολιτικός είναι ό Χαρίλαος Τρικούπης, δεν υπάρχει άμφιβολία. Μετά, ό ‘Ελευθέριος Βενιζέλος και μετά τόν Βενιζέλο νομίζω ότι στήν μεταπολεμική περίοδο είναι κυρίαρχη ή φυσιογνωμία του Κωνσταντίνου Καραμανλή. Ανεξάρτητως κομματικών τοποθετήσεων, είναι άναμφισβήτητα ή μία κυρίαρχη προσωπικότητα. Θά προσέθετα ότι στήν κατεύθυνση του εύρωπαϊκού προσανατολισμού της δημοκρατίας και της έμπέδωσης του κράτους δικαίου θά ένέτασσε και τόν Κωνσταντίνου Σημίτη.

«Πιστεύω, τά κόμματα δεν ήταν έτοιμα νά δοϋν έναν έναλλακτικό τρόπο προσέγγισης από εκείνον τόν όποιο παραδοσιακά έχον υιοθέτησαν» έχατε άναφέρει σέ συνέντευξή σας σχετικά με τό παρασκήνιο πού δεν όδήγησε στήν Προϋποβούργια έκ μέρους σας τό 2011. Δεκαπέντε χρόνια μετά, πιστεύετε ότι αυτό έχο αλλάξει;

Πρώτα απ’ όλα, νά διευκρινίσω ότι εκείνη τήν περίοδο ύπάρχον πολλές άναφορές στό ένδεχόμενο έμπλοκής μου με τήν Προϋποβούργια. Όμως, έπίσημη πρόταση δεν μου έγινε ποτέ. Έγιναν συζητήσεις άνεπισήμως άρκετές φορές, αλλά, έπειδή ή δική μου έξήγηση γιά εκείνη τήν έποχή είναι ότι ή κρίση στήν ‘Ελλάδα άφορούσε κατ’ έξοχον τά οικονομικά θέματα, ήταν πολύ λογική και εύλογη ή έπιλογή του κυρίου Παπαδήμου άντί έμού. Πέραν τούτου, θά σάς πώ ότι ή προηγούμενη δεκαετία είναι έξαιρετική με τήν έννοια της έξάρσης. Έχουμε πολύ έντονο βαθμό θυμολού και ό θυμός δεν είναι ό καλύτερος τρόπος γιά νά λύσει

1. ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΥΡΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Μέσο: ΕΣΤΙΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: ...17/05/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: ...17/05/2026

Σελίδα: 25

Γεγονός είναι ότι η Ακαδημία πάσχει στο θέμα αυτό, και η δική μου ελίδα, καθώς και των συνεργυτών και συναδελφών που συμμερίζονται αυτό το είδος την αποθώπηση, είναι ότι μπορούμε με δραστηριότητες, όπως οι προαναφερθείσες, να επιστήσουμε την προσοχή της κοινής γνώμης στο τι ακριβώς παράγει η Ακαδημία, και όχι στο ότι είναι απλώς ένα «περίεριστο» ίδρυμα.

► *Και όσον αφορά στην ανομοιογένεια των Τάξεών της, που έχει κριθεί και αυτό ως ελάττωμα;*

Δέν τό θεωρώ ελάττωμα. Υπάρχουν πολλές Ακαδημίες οι οποίες έχουν ως μέλη τους εκπροσώπους πολλών επιστημών. Υπάρχουν και Ακαδημίες οι οποίες εξειδικεύονται. Σε μία μικρή χώρα, όπως η Ελλάδα, θεωρώ ότι τό να υπάρχουν μία εθνική Ακαδημία, ή οποία να έμπεριεχε τόσο τις θετικές επιστήμες όσο και τά Γράμματα και τις Τέχνες, αλλά και τις κοινωνικές επιστήμες, δέν αποτελεί πρόβλημα. Αύτην τήν στιγμή, στην Ακαδημία ή Τάξη των θετικών επιστημών είναι γεμάτη. Και στην Τάξη αυτήν εντάσσονται οι ιατρικές και βιολογικές επιστήμες, όπου υπάρχουν εκπληκτικές εξελίξεις. Εάν οι συνάδελφοί μου θελήσουν να έγκρουν τήν ίδρυση μιās τέταρτης Τάξης, πού να κλώσκει τις ιατρικές και τις βιολογικές επιστήμες, πάλι θά μιλούσαμε γιά μία Ακαδημία, απλώς με περισσότερες Τάξεις. Υπάρχει αυτή ή σκέψη, αλλά είναι πολύ νωρίς ακόμα να τό συζητήσουμε.

► *Υπάρχει σκοπός ή Ακαδημία να άνοιγει σε νεότερα μέλη αλλά και σε γυναίκες; Η άειμνηση ιστορικός και βυζαντινολόγος Χρύσα Μαλιέζου ήταν μάλιστα ή πέμπτη γυναίκα Ακαδημαϊκός. Τήν περασμένη Τρίτη έγινε και ή συνεδρία υποδοχής της κ. Τόλης Καλαβρέζου.*

Και ή Αγγελική Λαϊου, μείζον βυζαντινολόγος, πού έφυγε πρίν από αρκετά χρόνια, ήταν ή δεύτερη, νομίζω. Δέν υπάρχει αμφιβολία ότι στό επίπεδο της γυναικείας εκπροσώπησης ή Ακαδημία ύστερει. Δέν πιστεύω ούτε έχω ένδειξεις ότι υπάρχει συστηματική πολιτική ή οποία να αποκλείει τις γυναίκες. Τουναντίον, αυτό τό οποίο, νομίζω, εκκράζει είναι ότι στην ελληνική κοινωνία, ιδίως στό πανεπιστήμιο, πρυνανεύει πολύ περισσότερο τό άνδρικό φύλο παρά τό γυναικείο, παρά τό γεγονός ότι σε αρκετούς κλάδους υπάρχουν πολλές γυναίκες. Είναι όμως ένας στόχος πάρα πολύ σημαντικός. Θυμίζω και τήν πρόσφατη απόφαση της Άνωης Ψαροόδα-Μπενάκη. Όσον αφορά τό «άνοιγμα» σε νεότερες ηλικίες, πρόθεσή μου είναι να προ-

σβάλω και στόν ευρωπαϊκό. Και, κατόπιν τούτου, ή τρίτη Τάξη, ή οποία είναι ή Τάξη των ήθικών και πολιτικών επιστημών, θεωρεί ότι πρέπει να είμαστε ενεργητικά παρόντες γιά θέματα τά οποία «άκουμπούν» τήν ελληνική κοινωνία, και αυτά δέν περιορίζονται μόνο στόν εθνικό χώρο. Η Εύρώπη είναι τό κομμάτι στό οποίο ανήκουμε, ή Εύρώπη είναι ή περιοχή με τήν οποία μετά τό 1974 έχουμε ταυτιστεί πολύ περισσότερο και τό μεγάλο άγκυροβόλιο της Ελλάδας.

► *Από τά χρόνια της θητείας σας ως Εύρωπαϊοι Διαμεσολαβητή μέχρι σήμερα, πόσο έχει αλλάξει ή Εύρώπη, ποιές προκλήσεις στην λήψη αποφάσεων και στην οικονομική σύγκληση προκαλεί διαχρονικά ή έλλειψη όμοσπονδιακής ένδοσης της Εύρώπης;*

Τό δράμα της Ένωμένης Εύρώπης ξεκινάει μετά τόν Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και είναι στό άπώτατο μέλλον μία μορφή υπερεθνικής όντότητας. Αν αυτό θά τό πούμε όμοσπονδιακό ή θά τό πούμε συνομοσπονδιακό, δέν έχει σημασία. Ως πολίτης είμαι έντονα υπέρ της οποιασδήποτε τέτοιας εξέλιξης, αυτό όμως σημαίνει ότι, με τήν πάροδο του χρόνου, ή ένδυνάμωση της ευρωπαϊκής ταυτότητας συνεπάγεται και συρρίκνωση εθνικών, άν θέλετε, δικαιωμάτων. Θεωρώ ότι ή Εύρώπη οικοδομήθηκε έπάνω στην έπιθυμία της προαγωγής της ειρήνης. Η ένδεχόμενη όμοσπονδιακή όργάνωση είναι ένα όραμα τό οποίο αυτήν τήν στιγμή είναι πολύ μακριά. Μιλάμε γιά μία περίοδο μεγάλου αναταράξεων του διεθνούς σκηνικού με τεκτονικές αλλαγές στις διεθνείς σχέσεις, όπου τείνει να υπερισχύει ή λογική της ισχύος παρά της συναίνεσης. Ως πολίτης και ως πολιτικός επιστήμονας, τό θεωρώ άρνητικό.

► *Πώς πιστεύετε ότι θά πρέπει να διαχειριστεί ή Εύρώπη εξελίξεις όπως ή μείωση της στρατιωτικής παρουσίας των ΗΠΑ και ή αύξηση των δασιμών εκ μέρους της κυβέρνησης Τράμπ, πού έχει ειπωθεί ότι είναι ένα άνεκτίμητο όδρο στόν Ρώσο Πρόεδρο;*

Ως πρόεδρος της Ακαδημίας, δέν μπορώ να πάρω θέση. Ως πολίτης, ή άπάντηση είναι ότι τήν Ελλάδα και, κατ' επέκταση, τό άνώτατο πνευματικό της ίδρυμα σμφέρει απόλυτα ή ένίσχυση της ευρωπαϊκής της ταυτότητας. Η ένίσχυση του «άγκυροβόλιου», όπου άποκτήσαμε μετά τό 1974 τήν δυνατότητα να μπορούμε να είμαστε πλέον άπεξαρτημένοι από συγκεκριμένες και μοναχικές ή μοναδικές ξένες δυνάμεις. Αυτό είναι τό μεγάλο επίτευγμα. Και αυτό πρέπει να τό περιφρουρήσουμε με κάθε τρόπο. Άρα, θεωρώ ότι ό ευρωπαϊκός προσανατολισμός της Ελλάδας

να συμβάλει στην έλλειψη έμπιστοσύνης. Η άπάντηση σε αυτό είναι διττή. Πρώτον, έχει προβλήματα ή ελληνική Δικαιοσύνη, αλλά είναι ή μόνη Δικαιοσύνη πού έχουμε. Άλλη δέν έχουμε και με αυτήν είμαστε ύποχρεωμένοι να πορευτούμε. Νά τήν βελτιώσουμε, ναι. Νά επεξεργαστούμε να αλλάξουμε τόν τρόπο προσέγγισης των πραγμάτων, ναι. Αλλά άν εξακολουθούμε και έχουμε μία συγκρουσιακή κοινωνία, με ένα συγκρουσιακό άξιακό σύστημα, δέν ξέρω πόσο πολύ εύκολα θά μπορέσει να τό λύσει. Η κριτική γιά τήν Δικαιοσύνη πρέπει να περιόριζεται στόν τρόπο με τόν όποιο μπορεί να βελτιώσει τά αποτελέσματά της και όχι στό να κατακρινουμε. Τό να κατακρινουμε δέν βοηθάει στην βελτίωση της ποιότητας της δημοκρατίας.

► *Έπίσης, θά ήθελα να ρωτήσω τί θά πρότεινε ή Ακαδημία Αθηνών, αλλά και έσείς προσωπικά, σε σχέση με τήν αναθεώρηση του Συντάγματος.*

Κοιτάζετε, τώρα σχεδόν έκφεύγουμε από τά δικά μου. Είμαι πολιτικός επιστήμονας, δέν είμαι συνταγματολόγος και δέν είμαι νομικός. Άρα, δέν είμαι έτοιμος να πάρω θέση γιά θέματα τά οποία άφορούν κατ' έξοχήν τούς συνταγματολόγους συναδέλφους μου. Θεωρώ όμως ως γενική άρχη ότι οποιαδήποτε προσπάθεια μπορεί να συμβάλει στην προαγωγή μιās λογικής συναινετικής, ή οποία προάγει τήν έννοια του συμβιβασμού ως μηχανισμού, τρόπο λειτουργίας του συστήματος, θά ήταν εύκαία γιά λόγους πού περιέγραφα ήδη στις άπαντήσεις μου προηγούμενως.

Ο Νικήφορος Διαμαντούρος με τήν συντάκτρια της «ΕτΚ» Κατερίνα Λυμπεροπούλου

κανείς τά προβλήματά του και δέν είναι ό καλύτερος τρόπος γιά να προσεγγίζει κανείς τήν δημοκρατία. Θέλω να πιστέω ότι μετά τήν έμπερία του 2015, όπου ή Ελλάδα έφτασε στό πρόθυρα έπίσημης πτώχευσης, τήν οποία απέφυγε, έχουμε κάπως αλλάξει επί τά βελτίω τήν προσέγγισή μας. Πλήν όμως τό άξιακό σύστημα δέν έχει αλλάξει. Στό δημοψήφισμα του 2015, τό 70% του ελληνικού λαού ψήφισε από τήν μία μεριά και τό 30% από τήν άλλη, και τό 30% ήταν ή μειοψηφία ή οποία ταυτίστηκε πού πολύ με τήν ευρωπαϊκή προοπτική. Θεωρώ ότι, σε γενικές γραμμές, αυτή ή άναλογία δέν έχει αλλάξει. Αν τό 70-30 έχει γίνει 60-40, θά χαρδ ή διάταξη. Αλλά, ιστορικά, πρυνανεύει στην Ελλάδα μία προσέγγιση πλειοψηφική, ή οποία άπάσχεται τις έννοιες της συγκρουσιακής δημοκρατίας, όπως προέβλεπε, και αυτό είναι κάτι στό οποίο πρέπει κανείς ως πολίτης να άφιερώσει τήν ζωή του γιά να βελτιώσει.

► *Θά δεχόσασταν σήμερα μία αντίστοιχη πρόταση γιά Προεδρευόμενη ή γιά άλλον ρόλο έντός μιās κυβέρνησης, κι άν ναι, υπό ποιούς όρους;*

Πολύ όραία έρώτηση. Κοιτάζετε, ως πολίτης θεωρώ ότι έχω ύπογρευση να εξετάσω πολύ σοβαρά οποιαδήποτε πρόταση γίνει σ' έμένα, όπου αισθάνομαι ότι μπορώ να συμβάλω. Οπότε, σάς άπαντώ σε γενικές γραμμές ότι, ναι, θά δεχόμουν μία πρόταση, αλλά θά πρέπει να δώ ποιά είναι και να τήν εξετάσω πολύ προσεκτικά, πρίν προκηρξω. Διότι ό στόχος δέν είναι να καταλάβω μία θέση. Τό θέμα είναι πώς μπορώ να συμβάλω στό κοινωνικό σύνολο. ▲▼